

Esnek Tasarımın Covid-19 Sonrası Kalıcı Konuta Dönüşen Yazlık Konut Tasarımı Üzerindeki Önemi

Araştırma Makalesi
Research Article

Onur ŞUTA¹, Sennur AKANSEL²

¹ Dr., Trakya Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Edirne, Türkiye.

ORCID ID: 0000-0002-1424-065X, e-posta: onursuta@trakya.edu.tr,

² Prof.Dr., Trakya Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Edirne, Türkiye.

ORCID ID: ,0000-0002-2052-8289, e-posta: sennurakansel@trakya.edu.tr

ÖZ

Bu makalede esnek tasarımın önemini, Covid-19 pandemisi sonrasında sürekli yaşanan konutlara dönüşen yazlık konut tasarımları üzerinden vurgulamak ve yazlık konut araştırmalarına katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Çalışmada, kullanıcının değişen istek ve ihtiyaçları ne olursa olsun, konutun bunlara yanıt verme imkanına sahip olabilmesinin ve değişip dönüşebilmesinin ancak esnek tasarımla mümkün olacağı vurgulanmıştır. Bu bağlamda çalışma için seçilen örneklem alanında, dönüşüm geçiren konutlar tespit edilmiş, kullanıcılarıyla yapılan yüz yüze görüşmeler ve anket çalışması doğrultusunda, konutlarındaki dönüşümle ilgili bilgiler elde edilmiştir. Analizlerde iki ayrı yöntem uygulanmıştır; bunlardan ilki, kullanıcının konutunda yaptığı mekânsal değişimlerle ilişkili olan nedenlerin tespit edildiği istatistiksel analizlerdir ve SPSS programındaki "Chi Square" testiyle yapılmıştır. Diğeri de değişim sonucu mekânın somut biçimde ifade edilmesini sağlayan mekânsal analizlerdir ve "Space Syntax" (mekânsal dizim) yöntemi ile yapılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre; Covid-19 sonrası emekli olmuş bireyler ile evden çalışan kullanıcılar, yazlıklarını sürekli kullanmaya başlamışlardır. Yazlıkların kullanım süresi ve amacının değişmesi, kullanıcının mekânsal değişimler yapmasına neden olmuş ve bu değişimler genellikle konut büyüklüğünün ve mekân sayısının yetersizliğinden kaynaklanmıştır. Kullanıcının yazlık konutunu kendi ihtiyacına göre değiştirerek uyarlayabilmesi ve konutundan memnun olması ancak esnek mekân çözümlü tasarımla mümkün olmaktadır ve bunun için tasarım aşamasında kullanıcının sürece katılması son derece önemlidir.

MAKALE BİLGİSİ

Geliş 22 / 10 / 2022

Kabul 03 / 01 / 2023

ANAHTAR KELİMELER

konut
konutta adaptasyon
space syntax
esnek tasarım

The Importance of Flexible Design on Summer Housing Design Transforming to Permanent Housing After Covid -19

ABSTRACT

In this article, it is aimed to emphasize the importance of flexible design through summer house designs that have turned into permanent residences after the Covid-19 pandemic and to contribute to summer house research. In the study, it is emphasized that no matter what the changing wishes and needs of the user are, it is only possible for the residence to have the opportunity to respond to them and to change and transform, only with a flexible design. In this context, in the sample area selected for the study, the houses that underwent transformation were determined, and information about the transformation in their houses was obtained in line with the face-to-face interviews with the users and the survey. Two different methods were used in the analysis; The first of these is the statistical analysis in which the reasons related to the spatial changes made by the user in his/her residence are determined, and they are made with the "Chi Square" test in the SPSS program. The other one is the spatial analysis that provides concrete expression of the space as a result of the change and is made with the "Space Syntax" method. According to the results of the study; Retired individuals after Covid-19 and users working from home have started to use their summer houses constantly. The change in the usage period and purpose of the cottages caused the users to make spatial changes, and these changes were generally caused by the inadequacy of the size of the houses and the number of spaces. It is only possible for the user to adapt his summer residence by changing it according to his needs and to be satisfied with his residence, only with a flexible spatial solution design, and for this, it is extremely important that the user participates in the process during the design phase.

ARTICLE HISTORY

Received 22 / 10 / 2022

Accepted 03 / 01 / 2023

KEYWORDS

housing
adaptation in housing
pace syntax
flexible design

1.GİRİŞ

Yaşamın tüm dinamiklerini etkilediği gibi işlevini ve konuttan beklentilerimizi de değiştiren Covid-19 pandemisi, en temel mekânımız olan konutu sadece yaşama mekanları değil, çalışma, dinlenme, ofis gibi pek çok eylemin bir arada gerçekleştirildiği mekanlara dönüşmüştür. Ülkemizde 2020 yılının mart ayından bu yana, salgının hızlı seyretmesi ve her geçen gün artan vaka sayıları nedeniyle, özellikle de emekliye ayrılan ve uzaktan çalışma sistemine geçen kullanıcılar, merkezlerdeki evlerini terk ederek, açık ve yeşil alanlara sahip, kendilerine ait bahçesi olan yazlık konutlarına kalıcı olarak yerleşmişlerdir. Fakat işlevi ve ihtiyaç programı yazlık olan konuta, tüm hayatın sığdırılması, kullanıcının konuttan beklentilerini karşılayamamasına ve kendi tercihleri doğrultusunda mekânsal değişimler yapmasına neden olmuştur. Genellikle konut büyüklüğünün ve mekân sayısının yetersizliğinden kaynaklanan sorunlara kullanıcı tarafından, açık olan terasın kapatılarak mekân kazanılması veya ısıl konforun sağlanması, ayrı planlanan mutfak ve salonun birleştirilmesi, küçük olan odaların balkonla birleşerek büyütülmesi gibi çözümler aranmıştır.

Teknolojik, ekonomik, sosyal vs. değişimlerin hayatın ayrılmaz bir parçası olduğu gerçeğinden yola çıkıldığında, karşılaşılan tüm değişimlere insana ait her şeyin ayak uydurabilmesi gereklidir. Bu mekanlardan biri olan yazlık konutların temel ve kalıcı konutlara dönüşümünü gözler önüne seren pandemi süreci, konutta adaptasyonun önemini vurgulamıştır. Değişen tüm koşullara uyum sağlayabilen bir konut, kullanıcısının tüm zamanlarda ihtiyacına yanıt verecektir. Covid -19 pandemisi sürecinde yazlıkların sürekli yaşanan konuta dönüşümü ile kullanıcının mesleği arasında nasıl bir ilişki söz konusudur? Kullanıcı konutunda mekânsal değişimlere neden ihtiyaç duymaktadır? Bu mekânsal değişimler mekân organizasyonunu nasıl etkilemiştir? İstendiğinde değişebilen mekanlar üretebilmek, mekanları büyütme-küçültme, eklemek- çıkarmak için, tasarımda esnek olmak ne derece önemlidir? Gelecek zamanlarda kişilerin istek ve beklentilerinin değişebilme olasılığı göz önünde bulundurularak, yazlık konut tasarımına yaklaşım nasıl olmalıdır? sorularına çalışmada yanıt aranmaktadır. Fakat daha öncesinde bu bölümde, pandemi gerçeği ile konut tasarımı ilişkisini anlatan, literatürdeki yerli ve yabancı çalışmalara yer verilmiştir. Özbek ve Eke (2022), "*Pandemi ile Evde Yaşam: Covid-19 Süreci ve Sonrası İçin Konut Tasarım Stratejileri*" isimli makalesinde, salgın bitse dahi konutların artık farklı mekânsal çözümlere ihtiyacının olduğunu ve bundan sonraki süreçte bambaşka tasarımların bizleri beklediğini ifade eder Durukan ve Öztürk (2020), "*Küresel Salgından İç Mimari Çıkarımlar*" isimli çalışmada, pandeminin konuta yeni işlevler eklediğini, sosyalleşmenin de evde yaşanması sonucu her mekânın dolu dolu kullanılması gerektiğini, bu nedenle ileride donatıların konut

tasarımlarında daha az yer kaplayacağını söyler. "*Covid-19 Pandemisi Sonrası Konut İç Mekân ve Peyzaj Tasarımında Ulrich'in Destekleyici Tasarım Teorisi Yaklaşımı*" çalışmasında Çetin (2021), Covid-19'dan sonra konut tasarımlarında mekân büyüklüğünün ve sayısının değişeceğini, aynı mekân içerisinde birden çok işlevin gerçekleşeceğini, gelenekselden öte artık çok daha farklı yaklaşımlar olacağını vurgular. Ensarioğlu (2020), "*Pandemi Sürecinin Evrensel Tasarım İlkelerine Etkileri*" adlı çalışmada, pandemi sonrası konut tasarımlarının gerektiği durumlarda ofis ihtiyacını karşılamak üzere ev-ofise dönüşebilecek şekilde tasarlanabilir düşüncesini savunmuştur. Yüksel (2022),konutların, sürdürülebilir mimarinin en önemli yapı taşı olan esnek tasarım ile planlanması gerektiğini, böylece mekanların dönüşebilme özelliği kazanarak çok fonksiyona sahip olma imkânı göstereceğini, pandemi ile beliren tüm sorunların bu yolla çözülebileceğini, bunun sonucunda da yapının yaşam döngüsünün uzayacağını "*Pandemi ile Değişen Konut İç Mekanını Yeniden Düşünmek*" başlıklı çalışmasında dile getirir. Avustralya'da bir mimarlık firması olan Woody Baget, *Architizer* sitesinde pandemi ile evlerimizle olan ilişkimizin arttığını, pandemi sonrasında bile bunun bu şekilde devam edeceğini öngörerek, bundan sonraki konut tasarımlarında çeşitli eylemler için özel alanlar oluşturulması, konutların daha fazla hizmet ve işlev barındırması gerektiğini belirterek, bunun sadece esneklik ve uyarlanabilirlik (katlanır cam kapılar, ayarlanabilir hareketli duvarlar vs.) ile sağlanacağını ileri sürmüştür. Elzein ve Elsemary (2022), "*Re-Thinking Post-Pandemic Home Design: How Covid-19 Affected the Perception and Use of Residential Balconies in Egypt*" başlıklı araştırmada, konutlarda balkonların öneminin pandemiyle daha iyi anlaşıldığını, bundan sonraki tasarımlarda açık alanlara daha fazla yer verileceğini, mekânların çok fonksiyonlu tasarlanacağını, bunun için de açık bir plan üzerinde mimarinin esnek mekânlar planlaması gerektiğini, Mısırda yapılan konut tasarımları üzerinden vurgular. Yanıqın ve Juan (2021), "*Design Strategies for Multi-Unit Residential Buildings During the Post-pandemic Era in China*" isimli araştırma makalesinde, Çin de yaygın bulunan ve çok katlı konut birimi olan MURB'ler üzerinden bundan sonraki süreçte konut tasarımlarında, bir tasarım standardı geliştirmek gerektiğini, kullanıcının demografik özelliklerine göre birden fazla konut tipleri üretmenin doğru olacağını ileri sürer. Örneğin evden çalışanların ve gençlerin çalışma alanlarına daha fazla ihtiyacı olduğunu, yaşlıların ve emeklilerin ise açık alanlara ve odalarında kendilerine ait ıslak mekanlara daha fazla ihtiyaç duyduğunu belirtir ve bunların konut tasarımına değişik tiplerde konutlar üretilerek yansıtılması gerektiğini söyler.

Ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde Covid 19 pandemisi öncesinde de konutun mimari sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından gerekliliğinin

vurgulandığı esnek tasarım kavramı, pandemi ile birlikte önemini daha fazla ortaya koyarak, konut tasarımlarında önemli bir tasarım yaklaşımı olduğunu göstermiştir. Yılın sadece belirli aylarında kullanılan yazlık konutlar, sürekli kullanılmaya başlanmış, konutun kimliğinin değişmesi kullanıcı- konut ilişkisinde sorunlara yol açmıştır. Çalışma, örneklem alanında seçilen yazlıkların, mekânsal değişimler sonucunda kalıcı konuta dönüşümünü, Space Syntax yöntemiyle mekân analizleri yaparak değerlendiren, esnek tasarımın önemini değişen ve dönüşen mekanlar üzerinden mimari sürdürülebilirliğe vurgu yaparak yorumlayan bir araştırma olması yönüyle özgün bir çalışmadır ve yazlık konut literatürüne katkı sağlamaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Konutun, oluşabilecek sosyal, ekonomik, teknolojik ve toplumsal tüm değişimlere uyum sağlayabilmesi ve gerektiğinde kullanıcının konutunda ihtiyacına göre mekânsal düzenlemeler yapabilmesi *esneklik*, *adapte olma* ve *değişebilme* kavramlarıyla ilgilidir. Ulusal ve uluslararası mimari literatürde esneklik üzerine çeşitli tanımlar mevcuttur:

Hasol (1995), esnekliği "Bir dış gücün etkisi altında uzamak, kısalmak, eğilmek gibi şekil değişikliklerine uğradıktan sonra etkinin kalkmasıyla eski şeklini alabilmek özelliğinde olan" sözleriyle tanımlar. Altınok (2007), ise "Kullanıcı ve ihtiyaç değiştikçe konutun da değişebilmesi" olarak ifade eder. Bayram (2011), konutta esnekliği; "Tasarımın kullanıcıların gelişen koşullar altında değişen ihtiyaçlarına cevap verebilme yeteneğine sahip olması" olarak tanımlar. Öcal'a göre (2011), göre esneklik, yapının bütünlüğünü bozmadan, gerek duyulan parçaların eklenmesi ve çıkarılması yoluyla büyütülebilmesi veya küçültülebilmesi, hareketli panellerle bölünebilmesidir. Özdemir (1999), esnekliği, yapının istendiğinde ilk haline dönüşebilmesine ve koşullara göre değişebilmesine olanak sağlayan müdahaleler olarak değerlendirir. İslamoğlu (2014), mekânın kalite değerini yüksek tutabilmesini tasarımın her koşula uyum sağlayabilmesine bağlamıştır Kızmaz ve Koş 'a göre (2015); esnek yaklaşım anlayışının tasarım aşamasında kullanılmasının nedeni, ileride gelişebilecek sorunların, oluşmadan önce çözümlenebilmesi adına tasarım yapılırken düşünülmesidir. Tasarıma "zaman" ve "bilinmeyen" etkenlerini katan esnekliği (Colquhoun, 1990; Forty, 2000) Gropius, başarılı bir mimarlığa doğru giden yol olarak görmüştür (Forty, 2000). Esnekliği değişen şartlara uyum sağlamak, değişebilirlik ve genişleme kavramlarını da esnekliğin bileşenleri olarak gören Oxman'ın (1975) yanı sıra Collins (1965) bir çeşit fonksiyonalizm olarak tariflememiş, Friedman (2022) esnekliği, özgürlük ve mobilite olarak değerlendirmiştir, Schneider ve Till (2007), esnekliği mekânların çeşitli olmasına, adapte olabilmesine ve değişime uyum sağlayabilmesine dayandırır ve esnek tasarımda bir yapının değişmez -sabit (taşıyıcı sistem ve hizmet alanları)

kısımlarının tasarlanmasının esnek tasarım açısından çok önemli olduğuna işaret eder. Tanımlardan da anlaşılacağı üzere, var olan koşulların değişebileceği olasılığı tasarımda gözetilerek, kullanıcı yararına doğru mekân organizasyonu ile planlama yapmak, esnekliğin temelini oluşturur. Sadece mimarların değil, iç mimarların da konutun esnek kullanım özelliğine sahip çözümler geliştirmesi gerekir (Turna ve Usta, 2021). Mimari tasarımda esneklik; birden fazla kullanıcı tipi olduğu için, adaptasyon, modülerlik, değişim, dönüşüm, mimari sürdürülebilirlik gibi pek çok kavramı da beraberinde getirir (Kızmaz ve Koş, 2015).

Yürekli (1983), adaptasyonu esneklik ve değişebilirliği kapsayan bir kavram olarak nitelendirir. Groak (1992), adaptasyonu, "Farklı sosyal kullanımlara imkân tanıyabilme kapasitesi" olarak tariflemiştir. Rabaneck, Sheppard ve Tow (1974) ise konuya farklı bir bakış açısı getirerek, adaptasyonu yapının hiçbir değişikliğe ihtiyaç duyulmadan kullanılabilmesi olarak görmüştür. Friedman (2002), adaptasyonun, konutun kullanıcı ve konut arasındaki uyumu sağlayabilme kapasitesi olduğunu söylemiştir. Bu konuda en geniş tanımı Habraken (2008), Schneider ve Till'in (2007) yaptığı göze çarpmaktadır. Onlara göre esneklik ve adaptasyon, birbirinin içine geçmiş ayrılmaz kavramlardır ve yapının adaptasyonunun sağlanması ancak esnek tasarımla mümkün olur. Çünkü kullanıcının geçirdiği sosyal değişimlere konutun uyum sağlayabilmesi için, esnek mekân çözümlerine tasarımda yer verilmelidir. Konutta kullanıcı memnuniyeti kavramı da, mekânların kullanıcının beklentilerini ne derece karşıladığı ile doğrudan ilişkilidir (Gülaydın, 2004) ve kullanıcı memnuniyetini etkileyen pek çok faktör vardır. (Erişim, güvenlik, sosyal alan yeterliliği, konut büyüklüğü, mekân sayısı, yapı bileşenlerinin kalitesi vs.). Konutun kullanıcının değişen ihtiyaçlarına cevap verebilmesi için, planlamasının esnek olması, çok işlevli kullanıma izin vermesi, istendiği zaman değişebilmesi gerekir.

Uygulama alanı olarak en çok mimaride görülen modülerlik kavramının sözlük anlamı belirli bir ölçüye dayanarak oluşturulan tasarım veya yapı olarak ifade edilir (TDK, 2019), Özdemir (1999), tasarım ve üretim ilişkisinde esnek planlamanın en önemli bileşeni olarak görür ve parçaların bir araya getirilmesine dayanan birimsel bir tasarım olduğunu ileri sürer. Tasarımın en küçük parçası olan belirli bir sistem içerisinde modüller birleşerek tasarım bütünlüğünü oluşturur. Sadece planlama değil, tüm yapı elemanları ve iç mekâna ait tüm donatılar da modüler tasarlanabilir. Burada yapının tasarım aşamasında ızgara bir plana sahip olması daha önceden yapılmış ve bitmiş bir yapı olmasına rağmen, büyütülmesi gerektiğinde ızgaraya eklemeler yaparak genişletilmesine, her yönde çoğalabilmesine ve kullanıcının konutundan esnek beklentilerine yanıt almasına olanak sağlar (Karagül, 2002).

Zamana bağlı olarak konutun kullanıcının ihtiyacına göre yeniden düzenlenmesi değişebilirlik olarak tarif edilir ve

böylece kullanıcının binaya değil binanın kullanıcıya uyumlu olması sağlanır (Yıldız,2018). Danko (2013), konutta değişebilirliği, "kullanıcının kendi şartlarına uyum sağlamayan bir sisteme uymaya çalışması değil, o sistemin kullanıcının şartlarına uyum sağlayabilmesi" olarak tanımlamıştır. Bir tasarımın değişebilir özelliğinin olması değişimin yapım sonrasında da gerçekleşebilmesi, seçilen malzeme ve yapım tekniklerinin de değişebilir özelliğinin olması, kullanıcının ihtiyacına göre plan şemasında eklemecikarım yapılabilmesi ölçütlerine bağlıdır (Güner,2019). Tasarımda yeni işlev veya mekânsal organizasyonlara olanak sağlayacak cephe sistemlerine, ilerleyen zamanlarda eklenme olasılığı olabilecek mekanik ve elektrik sistemlerini kapsayan akıllı sistemlere, iç mekân düzenlemesini engellemeyen taşıyıcı sistem tasarımına ve servis alanlarının kapasitesine önem verilmesi değişebilirliğin gerekliliklerindedir. Kullanıcının ekonomik, kültürel, demografik, sosyal bilgilerinin değişmesinin yanı sıra, toplumsal, teknolojik ve sosyolojik nedenler de tüm hayatında olduğu gibi konutunda da değişim veya dönüşüme neden olur. Konut tasarımlarda aslında ana sorunsalın tasarımcı tarafından kullanıcı olarak görülmesi, kullanıcının değişen ihtiyaçları karşısında ancak esnek bir tasarım anlayışıyla konutundan her zaman memnun olmasını sağlar. Esneklik kavramı ise ancak sadece aktif kullanıcı katılımıyla sağlanır (Kızmaz ve Koş,2015). Bu tür yaklaşımlarda, kullanıcının deneyimleri, görüşleri doğrudan tasarıma yansıtılırsa tasarım başarılı olur. Elbette her kullanıcının istekleri ihtiyaçları birbirinden farklı olacağından, her birine ayrı ayrı tasarım yapmak mümkün değildir. Fakat burada kullanıcının tanımladığı sorunlar karşısında mimar, çeşitli tipolojiler geliştirerek esnek olma özelliğine sahip mekânlarla tasarımına çözümler getirirse, koşullar değiştiğinde bile kullanıcı konutunu istediği yönde değiştirebilir.

Kelime anlamı bir şeyin azalmadan uzun bir süre kalabilmesi olan sürdürülebilirlik, Sev' e göre (2009), mimaride; "İçinde bulunduğu koşullarda ve varlığının her döneminde, gelecek nesilleri de dikkate alarak, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına öncelik veren, çevreye duyarlı, enerjiyi, suyu, malzemeyi ve bulunduğu alanı etkin şekilde kullanan, insanların sağlık ve konforunu koruyan yapılar ortaya koyma faaliyetlerinin tümüdür". Tasarımda enerjinin tasarruflu kullanılması, esnek mekân çözümlerine yer verilmesi, yere özgü malzemenin seçilmesi sürdürülebilir mimarinin ölçütlerini oluşturur. Tüm etmenlerin yanı sıra, planlamada esnekliğin dikkate alınarak yapıldığı tasarımlar yapının yaşam döngüsü boyunca, doğru mekânsal organizasyonunun işlemesine, kullanıcının tüm ihtiyaçlarına cevap vermesine yani yapının sürdürülebilirliğinin sağlanmasına olanak sağlar (Broome, 2005). Kullanıcının ihtiyacına göre şekillenen ve kullanıcının konuttan memnuniyeti artıran esnek mekânlar, konutun daha verimli ve uzun kullanımını sağladığı için esneklik, sürdürülebilir mimari ile doğrudan

ilişkilidir. Ayrıca esnek tasarımın en önemli yaklaşımlarından biri olan kullanıcının tasarım sürecine dahil edilmesi, sürdürülebilirliğe ulaşmakta önemli bir adımdır.

3.nMATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmada gerçekleştirilen alan çalışmasına, seçilen bölgelerde mimari gözlem, fotoğraflama ve tespitler yapılarak başlanmıştır. Bölgede Covid -19 pandemisi sonrasında kalıcı konuta dönüşen yazlık konutların tespiti yerel yönetimlerden, emlak danışmanlarından ve site görevlilerinden alınan sözlü bilgilerle edinilmiş, bunlar arasında nüfusu en yoğun olan siteler seçilerek çalışmaya dahil edilmiştir. Dönüşüm geçiren konut sahipleriyle yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş ve konut sahiplerinin demografik özelliklerinin, konutlarını kalıcı konuta dönüştürme nedenlerinin, dönüşümden sonra konutlarında meydana gelen mekânsal değişimlerin, konutlarında memnun oldukları ve olmadıkları özelliklerin sorgulandığı anket araştırması yapılmıştır. Anket sonuçları istatistiksel bir program olan SPSS deki Chi Square testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sorularından biri olan Covid -19 pandemisi nedeniyle konutu dönüştüren kullanıcıların, bu tercihlerinin sahip oldukları meslekle ilişkisini ve yapılan değişimin konutun hangi fiziksel özelliğinden kaynaklandığını sorgulamak için uygulanan Chi Square testi, değişkenler arasında ilişki olup olmadığını bilimsel araştırmalarda en net cevaplayan istatistiksel analiz biçimlerinden biridir. Çalışmada istatistiksel analizler dışında kullanıcıların yaptığı mekânsal dönüşüm sonucu meydana gelen mekân organizasyonunu belirlemek amacıyla da mekânsal analizler yapılması gerekmiş, bunun için de Space Syntax yönteminde kullanılan yazılımlardan biri olan Syntax 2D uygulanmıştır. Burada Space Syntax'ın temel araçlarından (derinlik, bağlantısallık ve bütünleşme değerlerinden) sayısal olarak faydalanılmıştır. Soyut olan mekânı somut biçimde ifade ederek, mekânın anlatmak istediği sosyal ve mimari özellikleri ortaya koyan Space Syntax yöntemiyle, konutların değişen mekânlarının değişim öncesi ve sonrası sentaktik değerleri programda tespit edilmiş, değerler arasındaki farklılıklar yorumlanarak, mekânsal organizasyon sosyal ve mimari anlamda karşılaştırılmıştır.

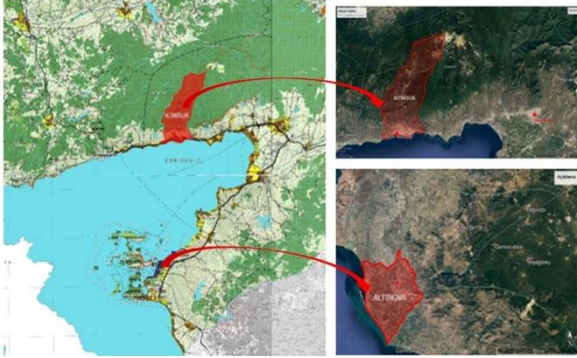
4.ARAŞTIRMA BULGULARI

Güneyinde Manisa ve İzmir, batısında Ege Denizi ve Çanakkale, doğusunda Kütahya ve Bursa, kuzeyinde Marmara Denizi bulunan Altınoluk ve Ayvalık (Altınova) beldelerinin, bu çalışmada örneklem alanı olarak seçilmesinin en önemli nedenleri;

- ✓ Coğrafi konumu nedeniyle çeşitli iklim özelliklerine sahip, farklı turizm türlerine (yaz turizmi, kış turizmi, sağlık turizmi, dağ turizmi, doğa turizmi, gençlik turizmi, av turizmi, kültür turizmi, vb.) hitap edebilen turizm açısından avantajlı bölgeler olmaları,
- ✓ Çanakkale 19 Mart Köprüsü'nün yapımı sayesinde bu bölgelere ulaşımın kolaylaşması ve büyük metropollere olan mesafenin azalması,
- ✓ Ege Bölgesi'nde yaz ve kış nüfusu arasındaki farkın en aza indirildiği ilçeler olmaları,

- ✓ Temiz hava kalitesinin yüksek ve oksijenin bol olması,
- ✓ Havalimanına yakınlıkları gibi nedenlerden ötürü yazlık konut sayısının ülkemizde en yoğun olduğu tatil bölgeleri olmasıdır. (Şekil 4.1.).

Şekil 4.1. Örneklem alanı

Bağlı oldukları Balıkesir kentinin, kuzeyde hem Marmara Denizi'ne hem de batıda Ege Denizi'ne kıyısının bulunması, özellikle de yaz sezonunda Ankara, İstanbul gibi büyük kentlerden gelen kişi sayısını oldukça yükseltmekte, bölgenin nüfusu yerleşik nüfusun neredeyse 10 katına çıkmaktadır (Özerk, 2017). Bu sayısal değerler, Covid -19 pandemisi ile beraber daha da artış göstermiş, büyük kentlerde yaşayan, evden çalışabilen bireyler ve emekliler, buradaki konutlarını sadece yaz aylarında değil, sürekli kullanır hale gelmişlerdir. Altınoluk beldesinde 135 bin ikincil konut, Ayvalık ta ise 70 bin ikincil konut sayısı tespit edilmiş (<https://earth.google.com>), fakat bu sayı içerisinde, yazlık konut sayılarına dair resmi bir bilgi edinilememiştir. Alan çalışması sırasında seçilen siteler belirlenirken, Altınoluk ve Ayvalık ilçelerinin belediyelerinden ve bu bölgelerdeki emlak danışmanlarından, site görevlilerinden yapılan sözlü görüşmelerde, kış nüfusu ile yaz nüfusu en yakın olan siteler tespit edilerek, özellikle de Covid 19 pandemisi nedeniyle yılın tamamında kullanılan konutlar çalışmaya dahil edilmiştir. Altınoluk da yazlık konuttan kalıcı konuta dönüşen iki site (Balkent ve Makine kimya sitesi,) (Şekil 4.2.), Ayvalık-Altınova'da da yine dönüşüm geçiren iki site (Çamlık ve As deniz Sitesi) tespit edilmiştir. (Şekil 4.3.).

Şekil 4.2. Altınoluk siteleri

Şekil 4.3. Ayvalık siteleri

Toplamda 404 konut sahibiyle yapılan anket çalışmasında, 335 konutun kalıcı konuta dönüştüğü, konutların plan şemalarında kullanıcı tarafından değişimler meydana geldiği ve sitelerde dönüşümün %83 civarında tamamlandığı görülmüştür. Genellikle 51-80 m² kullanım alanı olan konutlar, 2+1 açık mutfak plan şemasına sahiptir, bina yaşları ortalama olarak 30 civarında ve oldukça eski konutlardır. Plan şeması ve kullanım biçimi olarak, yazlık konut mimarisine uygun nitelikte (iklimsel veriler, güneş, yön) olmalarına rağmen, sitelerde açık alan ve teraslara yeterince yer verilmediği görülmüştür. (Şekil 4.4.)

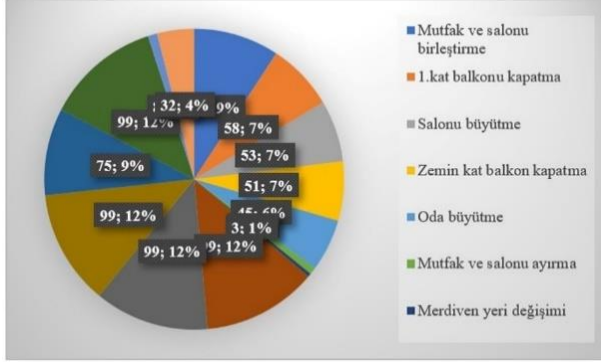

Şekil 4.4. Sitelere ait konut örnekleri (Şuta,2021)

Katılımcıların seçenekler arasında birden fazla yanıt işaretledikleri anket çalışmasından elde edilen bilgilere göre;

- Konut sahipleri çoğunlukla; 61 yaş üzeri (%55), ön lisans mezunu (%33), emekli (%85), aylık geliri 5001-6000 TL (%39) olan kullanıcılarıdır.
- Konutlar çoğunlukla;1981-1990 yılları arasında inşa edilen (%93),51-80 m² kullanım alanına (%48) ve 2+1 açık mutfak salon plan tipine sahiptir (%30).
- Konut sahiplerinin yazlıklarını kalıcı konuta dönüştürme nedenleri sırasıyla; Covid-19 pandemisi (%72), yaşam koşullarının ekonomik olması (%72), ve yerleşimin sağlık birimlerine yakın (%71) olmasıdır.
- Konut sahiplerinin dönüşümden sonra, konutlarında en fazla duydukları memnuniyetsizlik, asansör eksikliği (%83), mutfağın küçük olması (%77), giriş katında bir yatak odasının olmamasıdır (%75).
- Konut sahiplerinin tamamı sitelerinde güvenlik biriminin olmayışından, sosyal merkezlerin yetersizliğinden ve otopark eksikliğinden memnun değildir.
- Konut sahiplerinin dönüşümden sonra, tesisat, malzeme, donatı vs. gibi değişimlerin dışında konutlarında yapmış

olduğu mekânsal değişimler: mutfak ve salonu birleştirmek (%75), 1.kat balkonu kapatmak (%59), salonu büyütmek (%54), zemin kattaki balkonu kapatmak (%52), odaları büyütmek (%46), mutfak ve salonu ayırmak (%6), merdivenin yerini değiştirmek (%3). (Şekil 4.5.)

Şekil 4.5.Dönüşüm sonrası konutlarda görülen değişimler

4.1.İstatiksel Analizlerin Değerlendirmesi

Anketten elde edilen bilgilere göre, kullanıcıların %72 si Covid 19 pandemisi nedeniyle, yazlık konutlarını kalıcı konutları olarak kullanarak, sürekli yaşadıklarını söylemişlerdir. Çalışmanın yanıt arayan sorularından biri olan pandemi nedeniyle konutlarını dönüştüren kullanıcıların bu tercihinin, sahip oldukları meslekle ilişkisi olup olmadığıdır. Bu sorunun yanıtı için, istatistiksel analizlerde iki ayrı değişken arasında ilişkiyi çözümleyen SPSS programındaki Chi Square testi kullanılmıştır. Bu analiz yapılırken, her iki kategoride yanıtlar çapraz tablolarla karşılaştırılır ve sonuçlar h_0 hipotezine göre değerlendirilir. Değişkenler arasında ilişki yoktur bilgisine dayanan h_0 hipotezi, eğer beklenen değer ile gözlenen değer birbirine uyumluysa reddedilir. p değerine bağlı olarak anlaşılan gözlenen ve beklenen değer arasındaki uyum belirlenirken, p değeri eğer 0.05 ten küçükse ($p < 0.05$) uyumlu olarak kabul edilir ve hipotez reddedilir (Güngör ve Bulut,2008). İlk değişkenin pandemi nedeniyle konutunu dönüştüren kullanıcıların olduğu, ikinci değişkenin de bu kullanıcıların hangi işi yaptıklarını gösteren yanıtların olduğu ve bu yanıtların karşılaştırıldığı çapraz tabloda sonuçlar aşağıdaki gibidir.(Tablo 4.1.).

Emekli olan konut sahipleri anketlerde, artık aktif olarak çalışmadıkları için, kentte yaşama gerekliliğinin kalmadığını, pandeminin kentlerdeki yoğun nüfustan dolayı daha hızlı seyretmesi nedeniyle yazlıklarında kalıcı olarak yaşamayı tercih ettiklerini belirten ifadelerde bulunmuşlardır. Tablo 4.1 dede görüldüğü üzere pandemiden dolayı konutu dönüşüm geçiren kullanıcıların çoğunluğu (%51,3) emekli kullanıcılar ve evden çalışan memurlardır. (%3,6). İş hayatı yüz yüze çalışarak devam eden mesleklerin, dönüşümü tercih etme oranları emeklilere ve evden çalışanlara göre düşüktür. Tablo 4.2. de Chi Square testiyle iki ayrı değişkenin karşılaştırıldığı çapraz tablo sonucu gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Kullanıcının Mesleği ve Covid 19 Nedeniyle Konutun Dönüşüme Uğraması Değişkenlerinin Çapraz Tablosu

		Covid 19 nedeniyle yazlık konutunda sürekli yaşıyorum		
		Evet	Hayır	Toplam
Memur	Count	12	7	19
	% of Total	3,6%	2,08%	5,68%
İşçi	Count	8	4	12
	% of Total	2,4%	1,19%	3,59%
Sağlık	Count	2	3	5
	% of Total	0,59%	0,89%	1,48%
Akademisyen	Count	1	1	2
	% of Total	0,29%	0,29%	0,58%
Meslek	Count	172	11	284
	% of Total	51,3%	3,28%	54,58%
Serbest	Count	8	1	9
	% of Total	2,4%	0,29%	2,69%
Çalışmıyor	Count	3	1	4
	% of Total	0,89%	0,29%	1,18%
Toplam	Count	261	74	335
	% of Total	78,4%	21,6%	100,0%

Tablo 4.2. Chi-Square Test i Sonucu

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	134,932 ^a	6	,000	,000	
Likelihood Ratio	135,267	6	,000	,000	
Fisher's Exact Test	134,388			,000	
Linear-by-Linear Association	34,240 ^b	1	,000	,000	,000
N of Valid Cases	322				

Analiz sonucuna göre, p değerinin 0,000 bulunması $p < 0,05$ ise değişkenler arasında ilişki olmadığını söyleyen h_0 hipotezinin reddedilmesi anlamına gelmiş ve değişkenler arasında ilişki olduğu kabul edilmiştir. Bu bağlamda; kullanıcının mesleği ve pandemi nedeniyle dönüşümü tercih etmesi arasında ilişki olduğunu söylemek mümkündür.

Çalışmada, dönüşümün nedenleriyle ilgili yapılan analizlerin yanı sıra, konutlarda meydana gelen mekânsal değişimlere yol açan faktörleri tespit etmek amacıyla, aralarında ilişki olduğu varsayılan değişkenler arasında da Chi Square testleri yapılmış ve aralarında ilişki bulunan değişkenlerin p değerleri Tablo 4.3'te bir arada gösterilmiştir. (Tablo 4.3.)

Tablo 4.3. Konutlarda yapılan mekânsal değişimlerin konuta ait özellikler ile ilişkisi

	Karşılaştırılan Değişkenler	p
1 nolu değişim	Mutfak ve salonu birleştirdim, çünkü ... (1.değişken) Mutfak büyüklüğü yetersiz (2.değişken)	,000
2 nolu değişim	1.kat balkonu kapattım, çünkü .... (1.değişken) Oda büyüklüğü yetersiz (2.değişken)	,001
3 nolu değişim	Balkonu salona dahil ederek salonu büyüttüm, çünkü... (1.değişken) Salonun ve mutfağın büyüklüğü yetersiz (2.değişken)	,000
4 nolu değişim	Zemin kat balkonu kapattım, çünkü... (1.değişken) Konutun birim sayısı yetersiz (2.değişken)	,000
5 nolu değişim	Odayı büyüttüm, çünkü ... (1.değişken) Oda büyüklüğü yetersiz (2.değişken)	,000
6 nolu değişim	Mutfak ve salonu bir duvarla ayırdım, çünkü... (1.değişken) Mutfakta mahremiyet benim için önemli (2.değişken)	,000

Elde edilen sonuçlara göre;

1 No lu değişim: Yapılan görüşmelerde bu değişimi yapan kullanıcılar, mutfaklarının kullanım alanının çok küçük olması nedeniyle, salonla arasındaki duvarı kaldırarak, daha büyük bir mekân oluşturduklarını destekleyen ifadelerde bulunmuşlardır. (Şekil 4.7.). Bu değişimi yapan kullanıcıların %72 si en küçük mutfaklara sahip konutlardır. Bu iki değişken arasında yapılan Chi Square testi sonuç tablosunda da p değeri 0,000 bulunmuştur. $p < 0,05$ ise H_0 hipotezi reddedilerek, değişkenler arasında ilişki olduğu kabul edilmiştir. Genellikle mutfağın büyüklüğü, arttıkça bu değişime daha az ihtiyaç duyulmuştur. Kullanıcı açısından mutfak ve salonun birleştirilmesi, mutfağın küçük olmasından kaynaklanmıştır.

2 Nolu değişim: Bu değişimi yapan kullanıcılar görüşmelerde, spor malzemeleri, masa, dolap gibi kent merkezlerindeki evlerinden getirdikleri kişisel eşya ve gereçlerini odalar küçük olduğu için yerleştiremediklerini ve bu nedenle odaya ait balkonu kapatılarak mekân ürettiklerini destekleyen söylemlerde bulunmuşlardır. Çapraz tablolarda, bu değişimi yapan konutların %51 inin, oda büyüklüğünün en küçük konutlar olduğu görülmüştür. Bu iki değişken arasında yapılan Chi Square testi sonuç tablosunda p değerinin 0,000 olması değişkenler arasında ilişki olduğunu göstermiş ve 1.kat balkonun kapatılarak kullanılmasının, oda büyüklüğünün yetersizliğinden kaynaklandığını ortaya koymuştur. (Şekil 4.7.).

3 Nolu değişim: Salona ait terasla salon arasındaki duvarı kaldırarak, salonu genişleten kullanıcılar görüşmelerde, kışın yemek yeme eylemini salonda

gerçekleştirmek istediklerini, fakat salonun ve mutfağın küçük olmasından dolayı ancak salonu genişleterek bunu sağladıklarını destekleyen ifadeler kullanmışlardır. Bu değişimi yapan kullanıcıların tamamı, çapraz tabloda mutfak ve salon büyüklüğü en küçük konutlar olarak tespit edilmiştir. Chi Square testi sonuç tablosunda p değeri = 0,000 bulunmuş, salonu genişletme değişiminin konutun mutfak ve salon büyüklüğünün yetersizliğinden kaynaklandığı anlaşılmıştır.

4 Nolu değişim: Bu değişimi gerçekleştiren kullanıcılar görüşmelerde, zemin katta salon ve mutfak dışında bir mekâna daha (çalışma, dinlenme, yemek, hobi vs.) ihtiyaç duyduklarını ve bu nedenle terası kapatılarak kullandıklarını destekleyecek şekilde düşüncelerini belirtmişlerdir. Bu iki değişkenin karşılaştırıldığı çapraz tabloda, teraslarını kapatan kullanıcıların %33,3 ünün mekân sayısı en az olan konutlar olduğu görülmüş ve p değerinin = 0,000 olması sonucu da değişkenler arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre; zemin kat terasın kapatılarak kullanılmasının konuttaki mekân sayısının yetersizliğinden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.

5 Nolu değişim: Odalarına ait balkonu odaya dâhil ederek büyüten kullanıcılar görüşmelerde, pandemiden dolayı eve kapanmalar nedeniyle sporlarını evde yaptıklarını, malzemelerini ve spor araçlarını odalara yerleştiremediklerini ve bunun dışında, kent merkezindeki evlerinden getirdikleri diğer donatılarını odalar küçük olduğu için kullanamadıklarını söyleyerek, bu nedenle odalarını büyüttüklerini destekleyen ifadeler kullanmışlardır. Çapraz tablolarda odalarını büyüten kullanıcıların %55 inin, oda büyüklüğünün en küçük konutlar olduğu görülmüş ve p değerinin 0,000 olması değişkenler arasında ilişki olduğunu göstermiştir. Oda büyüklüğü azaldıkça, bu değişimin oranında artış görülmüştür. Buna göre; odaların büyütülmesinin odaların büyüklüklerinin yetersiz olmasından dolayı yapıldığı görülmüştür.

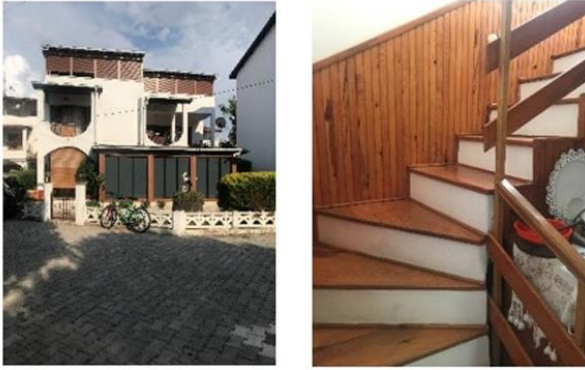
6 Nolu değişim: Açık olan mutfak ve salonlarını bölücü bir duvarla ayıran kullanıcılar görüşmelerde, mutfağın eve gelen konuklar tarafından görünür olmasını tercih etmedikleri anlamında ifadeler kullanmışlardır. Bu değişimi yapan kullanıcıların tamamı mutfakta mahremiyet olmasını isteyen konut sahipleri olarak tespit edilmiş ve p değerinin 0,001 bulunması sonucu, değişkenler arasında yine ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumda, mutfağın kapalı mutfak haline dönüşmesinin mutfakta görsel mahremiyet isteği olduğu ortaya konmuştur.

7 Nolu değişim: Salonda bulunan merdivenin yerini değiştirerek kullanan konut sahipleri görüşmelerde, salonları küçük olduğu için kullanım alanının daha da azaldığını ve bu nedenle mekânı genişletmek adına merdivenin yerini değiştirdiklerini destekleyen ifadelerde bulunmuşlardır. Bu kullanıcılara ait konutların % 77si salonları en küçük olan konutlardır. Chi Square testi sonuç tablosunda p değeri 0,000 bulunmuş ve merdiven yerindeki değişimin sebebi, salonun yetersiz olmasından kaynaklandığı anlaşılmıştır. (Şekil 4.6,Şekil 4.7.)

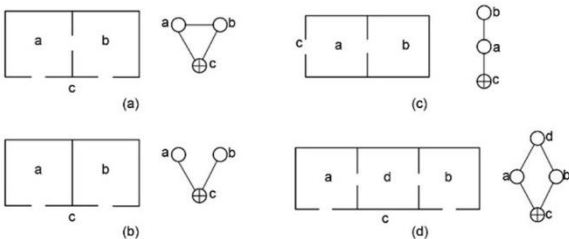
Şekil 4.6. Değişim Geçirmiş Yazlık Konut Örnekleri (Şuta,2021)

Şekil 4.7. Değişim Geçirmiş Yazlık Konut Örnekleri (Şuta,2021)

4.2.Mekânsal Analizlerin Değerlendirilmesi

Çalışmada plan şemalarında değişim olan konutların mekânsal analizleri Syntax 2D ile yapılırken, Space Syntax'ın araçlarından olan bazı sayısal değerler üzerinde durulmuştur. Bunlardan biri olan mekânın derinlik değeri, herhangi bir mekândan diğer bir mekâna geçişte kaç adım kullanılması ve kaç farklı mekândan geçilmesi gerektiğini gösteren bir sentaktik değerdir. Bu kavramı daha net ve somut ifade edebilmek için Hillier ve Hanson (1984), "geçiş grafiği" adı verilen bir grafik ortaya koymuştur. Grafik düzeninde bir mekân kök mekân olarak kabul edilir ve "0" değerini alır. Kök mekâna göre her mekâna bir derinlik değeri verilir ve her mekân daire ile, mekanlar arası her geçiş ise çizgilerle gösterilir. En derin mekânın grafiğin bitiş mekânı olduğu mekânsal sistemde derinlik değeri, mekânın boyutları ya da komşuluk ilişkileri ile değil, tamamen kapılardan oluşmuş geçişler ile ilgilidir (Hillier ve Hanson,1984). (Şekil 4.8.)

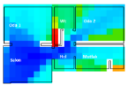
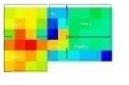
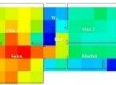
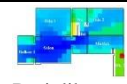
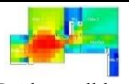
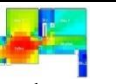
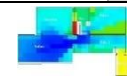
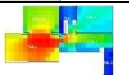
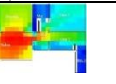

Şekil 4.8. Hillier ve Hanson (1987)'nin derinlik grafiği

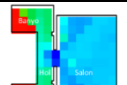
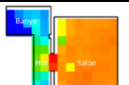
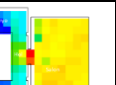
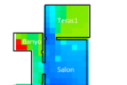
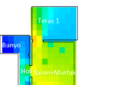
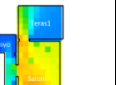
Bir mekânsal sistemde her zaman ulaşılması zor mekânların derinlik değeri yüksektir. Derinlik değeri düşük olan yani, ulaşımı kolay mekânlar erişilebilir mekânlar olduğu gibi, kullanıcı sirkülasyonunun ve yoğunluğunun da en fazla olduğu alanlardır (Sungur, 2020). Derinlik değeri mahremiyetle ve sosyal etkileşimle ilişkili bir kavramdır, bu nedenle bu değerın rakamsal karşılığında önemli mekânsal çıkarımlar yapılır. Mahremiyet ve derinlik ilişkisi sisteme sosyal ve kültürel anlamlar yükler (Şimşek ve Tolacı, 2015). Ayrıca, bu değerın yüksek olması mahremiyetin de yüksek olduğunu, mekânın sistemden kopuk, ayrıışık olduğunu, mekândaki sosyal etkileşim ve iletişimin az olduğunu gösterir. Bağlantısallık değeri, bir mekânın diğer mekânlarla ilişkisini ve bir mekândan komşu mekâna geçişin kolaylığını ölçmeyi sağlar (Wineman ve Peponis, 2009). Mekânın çevresindeki tüm mekânlarla olan ilişkilerini gösteren bir değerdir (Hillier ve Hanson,1984). Bir mekân ne kadar fazla mekânla doğrudan ilişki kuruyor ve bağlantı sağlıyorsa o kadar hareketli, kolay ulaşılan ve yoğun olarak kullanılan bir mekân demektir. Bu nedenle de bağlantısallık değeri yüksektir (Klarqvist,1993). Bağlantısallık değeri yüksek olan mekânın bütünleşme değeri de yüksek olur ve bu değerın yüksek olduğu mekânların bir araya gelmesiyle bütünleşik bir mekânsal sistem oluşur. Bütünleşme değeri de bir mekânın sistem içerisinde ne kadar bütünleşik olduğunu ve diğer tüm mekânlara olan ortalama derinliğini ölçen bir değerdir. Sadece yakın çevresiyle değil tüm sistemle ilişkisini gösterir (Hillier ve Hanson,1984). Mekânlar arası geçiş sağlanırken hedef mekâna erişim doğrudan sağlanabiliyor ve başka mekândan geçerek ulaşmak gerekmiyorsa o mekânın bütünleşme değeri yüksektir. Bütünleşme değeri yüksek olan mekânlar, sisteme daha hâkim olan, kolay erişilebilen, kolay algılanabilen ve anlaşılabilen, sosyal etkileşimin yüksek olduğu mekânlardır (Edgü ve Ünlü,2003). Mekânın sosyal yapısı hakkında bilgi almamızı sağlayan bu değerın yüksek olması kullanıcının konutla ve diğer kullanıcılarla ilişkisi açısından olumlu bir durum olarak değerlendirilir. Çalışmada yapılan analizlerde bu değerlerin tespit edilme nedeni çıkan sayısal veriler yardımıyla kullanıcın konutunda elde etmek istediği durumları ve sonuçlarını tespit etmektir. Değişen ve dönüşen mekânları analiz etmek için çalışmada kullanılan Syntax 2D yazılımında elde edilen derinlik, bağlantısallık ve bütünleşme haritaları kırmızıdan maviye sıralanan bir renk skalası ile sonuç verir. Haritalarda kırmızı alanlar en bütünleşik mekanları gösterirken, mavi alanlar en derin mekanları ifade eder (Hillier ve Hanson,1984). Analizlerde değişim geçiren her mekânın önceki ve sonraki derinlik, bağlantısallık, bütünleşme değerleri karşılaştırılmış ve değerlerdeki artış veya düşüişlere göre mekânsal okumalar yapılmıştır. Konutların derinlik, bağlantısallık ve bütünleşme haritalarında kırmızıdan maviye renk geçişleri ve sayısal farklılıkları aşağıdaki tablolarda verilmiştir. (Tablo 4.4., Tablo 4.5., Tablo 4.6., Tablo 4.7., Tablo 4.8., Tablo 4.9., Tablo 4.10.).

Tablo 4.4. Balkent sitesi mekânsal analiz değerleri

Site İsmi	Balkent Sitesi			
Bulunduğu Kat	1. kat			
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları				
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme	
	Balkonlar kapatılmamış			
Mekân İsmi	Oda 1	Salon	Mutfak	Oda 2
Derinlik	1.79	1.47	1.81	1.74
Bağlantısallık	97	119	55	63
Bütünleşme	16,15	19,81	8,98	9,13
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları				
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme	
	Balkonlar kapatılmış			
Mekân İsmi	Oda 1	Salon	Mutfak	Oda 2
Derinlik	1.87	1.56	1.83	1.83
Bağlantısallık	92	130	65	62
Bütünleşme	15,99	22,70	11,41	9,01
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları				
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme	
	Balkon 1 salona dahil olmuş, balkon 2 kapatılmış, mutfak ve oda 1 yer değiştirmiş			
Mekân ismi	Salon mutfak	Oda 1	Yeni oda	Balkon 2
Derinlik	1.46	1.81	1.79	2.62
Bağlantısallık	131	63	74	19
Bütünleşme	24,27	9,31	13,86	2,04

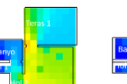
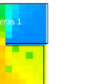
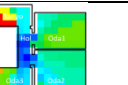
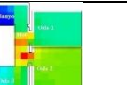
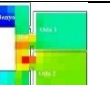
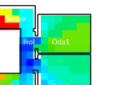

Tablo 4.5. Makine Kimya sitesi mekânsal analiz değerleri

Site İsmi	Makine Kimya Sitesi			
Bulunduğu Kat	Zemin kat			
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları				
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme	
	Terasalar kapatılmamış			
Mekân İsmi	Salon	Mutfak	Hol	
Derinlik	1.43	1.81	1.34	
Bağlantısallık	88	30	86	
Bütünleşme	13,90	3,10	12,41	
	1.kat			
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları				
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme	
	Mutfak salon birleştirilmiş			
Mekân İsmi	Salon mutfak	Hol	Teras 1	Teras 2
Derinlik	1.42	1.87	2.18	1.45
Bağlantısallık	151	80	50	150
Bütünleşme	36,63	17,24	7,65	33,10

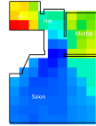
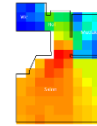
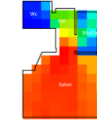
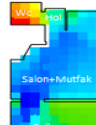
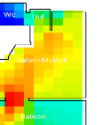
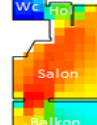

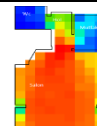
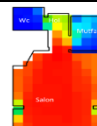
Tüm tabloların ayrı ayrı yorumlanmasına çalışmada yer vermek mümkün olamayacağından, burada sadece Tablo 4.4. üzerinden değerlerdeki değişim açıklanarak, tabloların nasıl okunması gerektiği ifade edilmiştir. Tüm sitelere ait mekânsal analiz haritaları, elde edildikten sonra, her bir değişime ait sentaktik değer farklılıkları haritaların sonrasında ayrı bir tablo ile (Tablo 4.11.) gösterilmiştir. Tablo 4.4. de görüldüğü üzere;

- Salonun balkonu kapatıldığında derinlik değeri 1.47 den 1.56 ya bağlantısallık 119'dan 130'a ve bütünleşme 19,81'den 22.70'e artmıştır. Mutfakın balkonu kapatıldığında, derinlik 1.81'den 1.83'e, bağlantısallık 55'den 65'e, bütünleşme 8,98'den 11.1'e artmıştır.
- Salondaki balkon salona dâhil edilerek salon büyütüldüğünde ve mutfak ile oda 1 yer değiştirerek mutfak salon açık plana dönüştüğünde, salonun derinliği, 1,47'den 1,46'ya düşmüş, bağlantısallığı 119'dan 131'e çıkmış, bütünleşme değeri 19,81'den 24,27 ye çıkmıştır.

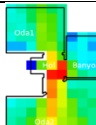
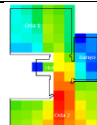
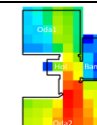
Tablo 4.6. Makine Kimya sitesi mekânsal analiz değerleri

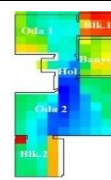
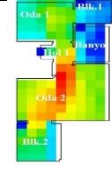
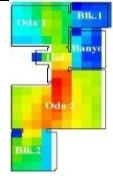
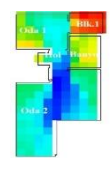
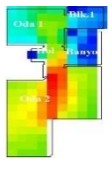
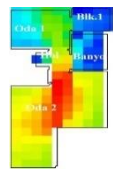
Site İsmi	Makine Kimya Sitesi				
Bulunduğu Kat	Zemin kat				
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları					
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme		
	Merdivenin yeri değişmiş				
Mekân İsmi	Salon mutfak	Hol 1	Hol 2	Teras 1	Teras 2
Derinlik	1.45	2.03	1.87	2.19	1.45
Bağlantısallık	144	46	80	50	150
Bütünleşme	35,84	10,26	17,39	7,68	33,17
	1.kat				
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları					
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme		
	Balkonlar kapatılmamış				
Mekân İsmi	Banyo	Oda 1	Oda 2	Oda 3	
Derinlik	2.26	2.06	1.83	1.72	
Bağlantısallık	19	40	53	40	
Bütünleşme	1,54	3,28	4,93	4,02	
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları					
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme		
	Balkonlar odalara dahil edilmiş				
Mekân İsmi	Hol	Oda 1	Oda 2	Oda 3	
Derinlik	1.69	2.01	1.81	1.80	
Bağlantısallık	81	41	74	43	
Bütünleşme	9,36	4,17	8,31	5,08	

Tablo 4.7. Çamlık sitesi mekânsal analiz değerleri

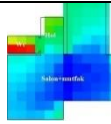
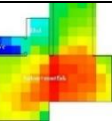
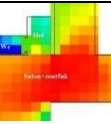
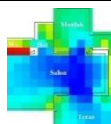
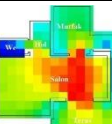
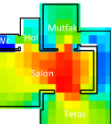
Site İsmi	Çamlık Sitesi		
Bulunduğu Kat	Zemin kat		
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları			
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme
	Teras kapatılmamış		
Mekân İsmi	Mutfak	Salon	Hol
Derinlik	1.70	1.24	1.44
Bağlantısallık	30	72	53
Bütünleşme	4,08	11,74	8,06
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları			
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme
	Teras kapatılmış, mutfak salon birleştirilmiş		
Mekân İsmi	Salon mutfak	Hol	Balkon
Derinlik	1.30	1.55	1.69
Bağlantısallık	97	62	54
Bütünleşme	20,5	11,83	9,10
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları			
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme
	Teras salona dahil olmuş		
Mekân İsmi	Salon	Mutfak	Hol
Derinlik	1.17	1.80	1.35
Bağlantısallık	115	30	91
Bütünleşme	37,48	7,07	28,99

Tablo 4.8. Çamlık Sitesi 1. Kat mekânsal analiz değerleri

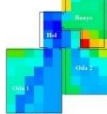
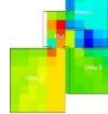
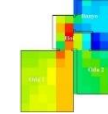
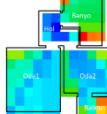
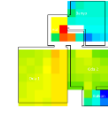
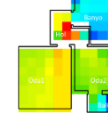
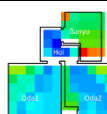
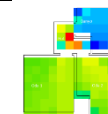
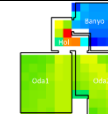
Site İsmi	Çamlık Sitesi		
Bulunduğu Kat	1. kat		
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları			
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme
	Balkonlar kapatılmamış		
Mekân İsmi	Oda 1	Oda 2	Hol
Derinlik	1.62	1.31	1.53
Bağlantısallık	40	73	50
Bütünleşme	3,82	8,76	5,80

Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları			
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme
	Balkonlar kapatılmış		
Mekân İsmi	Oda 1	Oda 2	Hol
Derinlik	1.68	1.45	1.66
Bağlantısallık	50	76	52
Bütünleşme	4,86	9,58	6,24
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları			
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme
	Balkon 1 kapatılmış ve balkon 2 odaya dahil olmuş		
Mekân İsmi	Oda 1	Oda 2	Hol
Derinlik	1.64	1.37	1.63
Bağlantısallık	51	87	53
Bütünleşme	5,23	11,94	6,82

Tablo 4.9. As deniz sitesi mekânsal analiz değerleri

Site İsmi	As deniz Sitesi		
Bulunduğu Kat	Zemin kat		
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları			
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme
	Teraslar kapatılmamış		
Mekân İsmi	Salon mutfak	Hol	
Derinlik	1.05	1.54	
Bağlantısallık	115	55	
Bütünleşme	31,10	16,53	
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları			
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme
	Mutfak salon ayrılmış		
Mekân İsmi	Salon	Mutfak	Hol
Derinlik	1.31	1.65	1.80
Bağlantısallık	97	71	54
Bütünleşme	23,34	12,57	9,51

Tablo 4.10. As deniz sitesi 1.kat analiz değerleri

Site İsmi	As deniz Sitesi		
Bulunduğu Kat	1.kat		
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları			
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme
	Balkonlar kapatılmamış		
Mekân İsmi	Oda 1	Oda 2	Hol
Derinlik	1.67	1.73	1.51
Bağlantısallık	45	40	56
Bütünleşme	3,36	2,75	4,45
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları			
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme
	Balkonlar kapatılmış		
Mekân İsmi	Oda 1	Oda 2	Hol
Derinlik	1.72	1.71	1.49
Bağlantısallık	44	41	58
Bütünleşme	3,08	2,86	4. 23
Derinlik Bağlantısallık Bütünleşme Diyagramları			
	Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme
Mekân İsmi	Oda 1	Oda 2	Hol
Derinlik	1.66	1.66	1.53
Bağlantısallık	44	47	55
Bütünleşme	3,30	3,59	4,52

Tüm konutlardaki mekânsal değişimler sonrası derinlik, bağlantısallık ve bütünleşme değerlerindeki farklılıklar Tablo 4.11’de yukarı yönündeki oklar değerlerdeki artışı, aşağı yönündeki oklar ise değerlerdeki düşüşü temsil edecek şekilde gösterilmiştir.

Mekânsal değişimler sonucu ortaya çıkan sayısal değerlerdeki artış ve düşüşler incelendiğinde;

➤ Salona ait balkon kapatılarak bir ek mekâna dönüştüğünde salonun balkona geçişi sağlayan tek mekân olması bağlantısallık ve bütünleşme, balkona erişim için geçiş sayısının artması da derinlik değerlerini yükseltmiştir. Bu artış, mutfağı da aynı oranda etkileyerek, onun da konutla daha bütünleşik bir mekân olmasını sağlamıştır.

➤ 1.kat balkonu kapatılan tüm konutların odalarının derinlik değerinde artış görülürken, sadece As deniz sitesindeki konutların odasında bu değer düşmesinin, plan şemasında tek bir odada balkon olmasından ve balkonun duvarın tamamına değil bir kısım yüzeyine bağlı olmasından kaynaklandığı görülmüştür.

➤ Balkon ile oda arasındaki duvarın kaldırılarak mekânın büyütülmesi, geçiş sayısının dolayısıyla derinlik değerinin düşmesine neden olmuştur.

➤ Salonda bulunan merdivenin yeri değişince mekân bölündüğü için salonun derinliği artmıştır.

➤ Mutfak ve salonun birleşimi geçiş sayısını azaltmış ve derinlik değeri düşmüş, balkona erişim için mutfağın da kullanılıyor hale gelmesi bağlantısallık ve bütünleşme değerlerini yükseltmiştir.

✓ Mutfak-salonun araya bir bölücü duvar konularak ayrılması, sisteme yeni bir geçişin eklenmesine, dolayısıyla derinlik değerinin artmasına neden olduğu görülmüştür.

Tablo 4.11. Tüm Konutların Mekânsal Analiz Değer Değişimleri

Site ismi	Yapılan Değişim	Değer Farklılıkları		
		Derinlik	Bağlantısallık	Bütünleşme
Balkent Sitesi	1.kat balkon kapatma	↑	↑	↑
	Salonu büyütme	↓	↑	↑
Makina Kimya Sitesi	Mutfak salon birleştirme	↓	↑	↑
	Merdiven yeri değişimi	↑	↓	↓
	Oda büyütme	↓	↑	↑
Çamlık Sitesi	Zemin kat balkon kapatma-mutfak salon birleştirilme	↑	↑	↑
	Salon büyütme	↓	↑	↑
	1.kat balkon kapatma	↑	↑	↑
	Oda büyütme	↓	↑	↑
As deniz Sitesi	Mutfak salon ayırma	↑	↓	↓
	1.kat balkon kapatma	↓	↑	↑
	Oda büyütme	↓	↑	↑

5. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Covid -19 pandemisi ile doğaya duyulan özlem ve yeşil alanların değeri artmış, bu süreçte işlevi değişen yazlıkların kalıcı konutlara dönüşümü, kullanıcının konfor beklentisini ve ihtiyaçlarını da değiştirmiştir. İş ve ev hayatının birbirine karıştığı Covid -19 pandemisinden sonra, konutun sadece barınma ve yaşama birimi değil, evden çalışan kullanıcılar için de aynı zamanda çalışma

mekânı, ofis, toplantı salonu gibi fonksiyonlar üstlenmesi, birden fazla işlevi olabileceğini ortaya koymuştur. Daha önce de bilinen home-office kavramı, tamamiyle çalışan kullanıcının yaşam biçimi haline gelmiştir. Eğitim kurumlarının da bu süreçte uzaktan eğitime geçmesi, çocukları okula giden ailelerin derslik işlevi görebilecek mekânlara, iş hayatı sona eren emekli bireylerin de hobilerini gerçekleştirebilecek alanlara olan ihtiyacını doğurmuştur. Tüm bunların yanı sıra, sokağa çıkma yasakları, kullanıcıların temel ihtiyaçlarını evlerinde depolayabilecekleri kiler alanlarının tasarımda önemini vurgulamıştır. Yazlık konutlarda ihtiyaç duyulan bu ek konutun buna olanak sağlayacak büyüklükte olmaması önemli bir sorundur. Kullanıcılarla yapılan görüşmelerde, konutlarından en fazla memnuniyetsizlik duydukları konular; konutun içinde asansör eksikliği, mutfakın küçük olması ve mekân sayısının azlığı olarak belirlenmiştir. Mekân üretebilmek için balkon veya teraslar kapatılmış, mekânın kullanım hacmini artırabilmek için balkonlar mekânlara dâhil edilmiştir. Çalışmada soyut olan mekânı, somut bir anlatımla ve sayısal değerler üzerinden okuyabilmek için, kullanıcının değiştirdiği mekânlar üzerinde yapılan analizler sonrasında, mekânın derinliği arttığında kullanıcılar arasındaki sosyal etkileşimin azalması, bireyselliğin ve mahremiyetin artması, erişimin zorlaşması, mekânın kullanılabilirliğinin azalması gibi olumsuz sonuçlarla karşılaşmıştır. Kullanıcıya yüksek maliyetler çıkartan, değişim sonrası cephe ve imar düzeninde bulunduğu dokuyu olumsuz etkileyen bu müdahaleler, başlangıçta tasarım aşamasında iken, konutların ileride kullanıcının demografik özelliklerinin, konuttan beklentilerinin, kullanım amacı ve süresinin değişebileceği ihtimali göz ardı edilerek tasarlanmasından kaynaklanmıştır. Bu durum tasarım sürecinin daha detaylı ele alınarak, çok fonksiyonlu olabilen, değişen ve dönüşebilen esnek mekân çözümlerine dayanan tasarımların gerekliliğini göstermiştir. Pandemiyle beraber günümüzde, konuta olan bakış açısının değişerek, ihtiyaca göre kullanıcı isteği doğrultusunda dönüşebilen, yani esnek mekânlardan oluşan konut tasarımlarının önemi anlaşılmış, tasarımda önceliğin esnek mekân çözümleri olması, konforlu mekân üretiminin ancak bu şekilde sağlanacağı gerçeğini öne çıkarmıştır. Konutun aynı zamanda mimari sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için de gerekli parametrelerden biri olan esnek mekân çözümleri, yüksek maliyetler gerektirmekte ve bu nedenle genellikle uygulamalarda ihmal edilmektedir. Aslında esnek tasarım çözümlerinde ileri ve gelişmiş teknolojilere yer verilmesi, yapım aşamasında yüksek maliyete yol açsa da uzun vadede minimum enerji ile maksimum verim ve konfor elde edilmesini sağlar. İstendiğinde açık mekâna dönüşebilen veya olumsuz hava koşullarında kapalı mekân olabilen hacimler üretmek, hareketli separatörlerle mekânları bölmek, daha büyük mekân isteği karşısında bölücü panelleri kaldırarak alan açmak, kullanıcının her durum ve koşulda konuttan memnuniyetini arttıracak çözümler arasındadır.

Covid-19 pandemisi ile beraber, konutta mekân büyüklüklerinin yeterli hacimlerde olması, açık alanların

ve balkonların tasarımdaki önemi ve tasarımda doğru mekân organizasyonunun düşünülmesinin önemi daha fazla anlaşılmıştır. Bu süreçte zamanını sadece evde geçiren, evden çalışan kullanıcılar ve emekli konut sahipleri, yazlıklarını kalıcı konuta dönüştürerek konutlarından beklentilerini de değiştirmişlerdir. Bu durum, kent merkezindeki konutunu terk ederek, yazlıklarında sürekli yaşayan kullanıcı tercihinin, kullanıcının mesleğiyle direkt ilişkili olduğunu göstermiştir ve çalışmada yapılan istatistiksel analizler de bu gerçeği ortaya koymuştur. Bu kullanıcılar, kişisel ihtiyaçlarına yanıt alamadıkları noktalarda konutlarında mekânsal değişimlere başvurmuşlardır. Çalışmada seçilen konutlarda yapılan mekânsal analizlerde bu mekânsal değişimleri yorumlayabilmek için, üzerinde durulan derinlik, bağlantısallık ve bütünleşme değerleri gibi sentaktik değerler mekânın sosyal anlamda anlatmak istediklerini bize sayılar aracılığıyla gösterebilen değerlerdir. Konut daha tasarım aşamasındayken bu değerlerin tespit edilmesi, kullanıcının tercihi yönünde olmayan, istemediği etkileri veren mekânların tasarımda değiştirilme veya yeniden tasarlanma fırsatını sunar. Tasarım aşamasında mekânsal analizleri yapılan planlamalar için esnek tasarım başvurulabilecek en uygun ve doğru tasarım yaklaşımıdır. Pandemi gibi olağan dışı durumlarda bile, konutun kullanıcı tarafından istenilen biçim ve büyüklüğe dönüşmesini sağlayan hareketli sistemlere sahip olan esnek tasarım, koşullar normale döndüğü zaman konutun da ilk haline dönmesine olanak sağlayabilir. Burada çelik taşıyıcı sistemlerin kullanılması ve yaygınlaştırılması konusu da oldukça önemlidir. Yani her koşula göre kullanıcı tercihiyle değişen dönüşen mekânlardan oluşan konutlar üretmek, esnek tasarımın kullanıcı odaklı sunduğu en önemli tasarım avantajlarıdır. Konut teknik ve ekonomik olarak kullanıcının ihtiyaçları doğrultusunda adaptasyonunu esnek tasarımla sağlar. Böylelikle kullanıcı konutundan memnun olmadığı veya eksikliğini duyduğu tüm olumsuz durumları ortadan kaldırabilir. Bunun dışında seçilen örneklerden de anlaşıldığı gibi, kullanıcının en fazla ihtiyacı olduğu tespit edilen mekân büyüklüğünün yetersizliğinin önüne geçebilmek adına, konutlarda salon ve mutfak ölçeğinin geniş bırakılması, mutfaklarda mutlaka bir yemek yeme alanı oluşturulması, çalışma mekânlarına konutta yer verilmesi, yatak odalarında ve salonda balkonun bir tasarım gereği olduğunun gözden kaçırılmaması, konutun görsel olarak dışarı ile ilişkisini kurduğu pencerelerinin genişliği ve sayısına daha fazla yer verilmesi ve konut kat yüksekliğinin artırılması gibi önlemler oldukça önemlidir. Kişisel ve özel alanlara daha çok ihtiyaç duyulan bu süreçte, net ve kesin sınırlarla birbirinden ayrılan mekânların, sabit duvarlar yerine hareketli panellerle ayrılması günümüzde kaçınılmaz bir tasarım gereği olmuştur. Sürdürülebilir mekân tasarımında en önemli parametreler arasında yer alan esneklik kavramı, birbirine dönüşebilen mekânların oluşmasına izin verdiği için, kullanıcının konutundan memnuniyetinin artmasını sağlar. Böylece yapı fonksiyonel olarak kullanılır ve kullanım süresi uzar. Mekânların kullanım alanlarına daha geniş yer verilerek, hareketli panellerle dönüşebilen mekânlar

üretilmesi o mekâna birden fazla fonksiyon verilmesine olanak tanır. Her zaman tasarımda geniş alanlar üretmek mümkün olmayabilir. Böyle durumlarda ise akıllı mobilya sistemlerinden faydalanmak mümkündür. Örneğin; çalışma alanı olan bir mekân, ihtiyaç duyulduğunda donatı sisteminin değişmesiyle yatma mekânına dönüşebilir ve böylece birden fazla ihtiyaca yanıt verebilir.

Çalışmada kullanıcıların konutlarında yapmış olduğu değişimlerin mekân organizasyonunu etkilediği görülmüştür. Bunların başında gelen mekân büyüklüğünün yetersizliğinden dolayı balkonları kapalı alanlara dönüştürmeleri sonucu, yapılan analizlerde bu mekânların konuta olan hâkimiyetini artırdığını göstermiştir. Bu değişimle, konuttan ayrışık olan balkon, konutun tamamıyla bütünleşerek sistemin geneline daha fazla entegre olmuş, kullanıcı açısından daha faydacı ve kullanışlı bir mekân haline dönüşmüştür. Kapalı olan balkona erişimi sağlayan mekân daha fazla kullanıldığı için de bu mekânın da konuttaki hâkimiyeti, mekânı kullananların sosyal etkileşimi artmıştır. Bireylerin bu mekânlarda birbirleriyle daha fazla vakit geçirmeleri ve ortak faaliyetlerde bulunmaları sağlanmıştır. Bu değişimin diğer bir avantajı da kullanıcıların konutun programında olmayan fakat ihtiyaç duydukları çalışma odası, çamaşır odası, erzak odası, ütü odası gibi işlevleri bu mekânlarda yerine getirebilmeleridir. Olumsuz hava şartlarında oda ısını koruyabilmek ve enerji kaybını azaltabilmek için de balkonun kapalı olması olumlu bir durum olarak görülebilir. Kullanıcıların yine mekân büyüklüğünün yetersizliğinden dolayı balkonlarını iptal ederek oda büyüklüğüne dâhil etme değişimi de odanın konutun tamamıyla bütünleşmesini sağlamıştır. Balkon kapısının ortadan kalkmasıyla azalan geçiş sayısı, odanın konuta olan hâkimiyetini artırmış ve bu alana erişimi kolaylaştırmıştır. Dolayısıyla mekânın temizliği, donatıların hareket edebilme özelliği kolaylaşmıştır. Öte yandan mutfakın konutta mahremiyet gerektiren bir konumda olmasını tercih eden kullanıcıların, salonla mutfaklarını bölücü bir duvarla ayırmaları bireylerin evde oldukları zamanlar içerisinde bile ayrı mekânlarda zaman geçirmelerine ve iletişimlerinin azalmasına neden olmuştur. Ayrı olan salon ve mutfakın bir arada ve açık olarak kullanılması da tam tersi olarak mutfakın ve salonun konuta olan entegrasyonunu artırmış, mahremiyeti azaltarak konutla daha fazla bütünleşik hale gelmesini sağlamıştır. Ayrıca sosyal etkileşimi de artırmıştır. Görülmektedir ki, mekânın büyütülmesi, bölünmesi, düşey sirkülasyonu sağlayan merdivenin konutun istenilen yerine taşınabilmesi gibi yapılan tüm bu değişimlerin gerçekleşmesi, planlamada ancak esnek mekân çözümleri ile mümkündür. Kullanıcı profil tiplerine ve demografik özelliklerine bağlı olarak, (genç, yaşlı, evli dul, tek başına yaşayan, evcil hayvan yetiştiren, çekirdek aile modelinde olan vs. gibi) kullanıcı katılımının da sürece dahil edildiği, değişik tip esnek mekân projeleri tasarlamak doğru bir yol haritası oluşumunu sağlayacaktır. Konutların, koşullar ne olursa olsun kullanıcı istek ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek, esnek tasarım anlayışıyla planlanması mimarların sorumluluğunda olmalıdır. Bu anlayış, sadece konut çözümlerinde değil, açık alan düzenlemelerindeki

ihtiyacın da değişebileceği düşünülerek, vaziyet planı tasarım kararlarında da dikkate alınmalıdır. Yerleşimde güvenlik, otopark, sosyal alanlara yer ayrılacak ek mekanlar bırakılmalı, kullanıcıların boş zamanlarını geçirebilecekleri faaliyet alanları düzenlenmelidir. Burada gözden kaçırılmaması gereken önemli konu, sürekli yaşanan kalıcı konuta da dönüşse, yapının özgün kimliğine ve işlevine zarar vermeyen ve önüne geçmeyen tasarımlar yapılması gerekliliğidir.

Bu çalışma ülkemizde pandemi sonrasında yazlık konutun kalıcı konuta dönüştüğü beldeler arasında olan Altınoluk, Ayvalık da gerçekleşmiştir. Sonuçların karşılaştırılması benzerliklerin ve farklılıkların ortaya konması adına başka bölgelerdeki ve yurt dışındaki konutlar için de araştırmalar yapılması literatürde yazlık konut alanında yapılan çalışmalarını zengin kılacaktır.

Teşekkür ve Bilgi Notu

Bu makale Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı'nda tamamlanan ve *İkincil Konutların Değişim Sonrası Mekân Organizasyonunun Sentaktik Analiz Yöntemiyle İncelenmesi: Çanakkale-İzmir Arası Kıyı Yerleşmeleri* adlı doktora tezinden üretilmiştir. Makalede ulusal ve uluslararası araştırma ve yayım etiğine uyulmuştur. Tez çalışması Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında 2018/243 proje numarasıyla tamamlanmıştır. Çalışmada etik kurul izni gerekmemiştir.

Yazar Katkısı ve Çıkar Çatışması Beyan Bilgisi

Makalede tüm yazarlar aynı oranda katkıda bulunmuştur Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır

KAYNAKÇA

- Altınok, Z.H. (2007). Belirsizlikten doğan esneklik kavramının konut iç mekân ve donatı elemanları tasarımına etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bayram, Z. (2011). İşlevsellik ve esneklik bağlamında konut iç mekân tasarımında mobilya kullanımı. Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Broome, J. (2005). Mass housing cannot be sustained. Architecture & Participation, Spon Press, New York.
- Ciritoğlu, N. G.(2019). Müzikal tiyatrolarda esnek ve değişebilir sahne tasarımı. Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Colquhoun, A. (2005). Beaubourg platosu, Mimari eleştiri yazıları. (Çev.: A. Cengizkan). İstanbul: Sevki Vanlı Mimarlık Vakfı.
- Collins, P. (1965). Changing ideals in architecture:1750-1950. Faber and Faber, London: McGill-Queen's University Press
- Çetin, Ç. (2021). Covid-19 Pandemisi Sonrası Konut İç Mekân ve Peyzaj Tasarımında Ulrich'in Destekleyici

- Tasarım Teorisi Yaklaşımı. *Asya Studies*,17, 191-200, <https://doi.org/10.31455/asya.946190>
- Danko, M. R. (2013). Designing affordable housing for adaptability-principles, practices & application, bachelor of arts degree in environmental analysis. Senior Thesis, Pitzer College Claremont, Bachelor of Arts Degree in Environmental Analysis.
- Durukan, A. ve Öztürk, Ö. B. (2020). Küresel salgından iç mimari çıkarımlar: Boşu tasarlamak ve boşluk körlüğünden kurtulmak. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(56), 1962-1968.
- Edgü, E.ve Ünlü, A. (2003). Konutlarda mekânsal dizin verilerinin mekan tercihleri ile ilişkisi. *İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi*, 2(1),27-40.
- Elzein, Z. Ve Elsamary, Y. (2022). Re-thinking post-pandemic home design: how covid-19 affected the perception and use of residential balconies in egypt. *Future cities and environment*, 8(1),1-15.<http://doi.org/10.5334/fce.140>
- Ensarioğlu, S. A. (2020). Pandemi sürecinin "evrensel tasarım" ilkelerine etkileri. *International Journal of Social Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 7(55), 1673-1680.
- Forty, A. (2000). *Words and buildings: A vocabulary of modern architecture*. Newyork: Thames & Hudson.
- Friedman, A. (2002). Planning the new suburbia: flexibility by design. UBC Press.
- Groak, S., 2002. The idea of building: thought and action in the design and production of buildings. Taylor & Francis, London.
- Gülaydın, D. (2004). Konutta memnuniyet ve tasarım ilişkisi açısından çekirdek konutlarda esneklik araştırması. Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güngör, M. ve Bulut, Y. (2008). Ki-kare testi üzerine. *Doğu Anadolu Bölgesi araştırmaları*,7 (1),85.
- Hasol, D. (1988). Ansiklopedik mimarlık sözlüğü. İstanbul: Yem Yayınları.
- Habraken, N. J. (2008). Design for flexibility. *Building research & information*, 36 (3), 290-296.
- Hillier, B. ve Hanson, J. (1984). The social logic of space. London: Cambridge University
- İslamoğlu, Ö. (2014). Okullarda esneklik stratejilerinin belirlenmesi üzerine bir yöntem önerisi. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Karagül, F. (2002). Seramik yüzey kaplamalarında modüler çözümler ve mimaride uygulama alanları. Sanatta Yeterlilik Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kızmaz, C.K. ve Koş, C.F. (2015). Esneklik kavramında kullanıcı katılımının önemi ve güncel yaklaşımlar. *Beykent üniversitesi fen ve mühendislik bilimleri dergisi*,8(2), 111 – 142
- Klarqvist, B. (1993). A space syntax glossary, *Nordic journal of architectural research*, 6 (2),11-12
- Oxman, R. M. (1975). Flexibility as a planing strategy. I.T.C.C. Jan.
- Öcal, G. (2001). Konut iç mekân ve donatı elemanlarında esnek ve değişebilir tasarım yaklaşımları, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özbek, A.D. ve Eke, A. S. M.(2022). Pandemi ile evde yaşam: covid-19 süreci ve sonrası için konut tasarım stratejileri. *Megaron*,17(2).371-388. <https://doi.org/10.14744/MEGARON.2022.78642>
- Özdemir, T. (1999). Konut yaşama alanı mobilyalarının esnek kullanımı. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Özerk, B. G. (2012). Türkiye’de yazlık ikinci konutların yarattığı sorunlar bağlamında Balıkesir ili ege kıyılarındaki yazlık ikinci konutlara genel bir bakış. *Megaron, Mimarlar Odası Balıkesir Şubesi Dergisi*,28-35
- Rabeneck, A. Sheppard D. Town, P. (1973). Housing flexibility. *Architectural design*, 43(11),698-727.
- Schneider, T. ve Till, J. (2005). Flexible housing: oppourtunities and limits. *Arq: architectural research quarterly*, 9(2): 157-166.
- Sev, A. (2009).Sürdürülebilir mimarlık. İstanbul:YEM yayınları.
- Sungur, M. (2020). Değişen sosyal paradigmalrın mekânsal mahremiyete etkileri: Konya konut tipolojilerinin analizi, Doktora Tezi, Konya Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- TDK (2019).Türk dil kurumu resmi sitesi,erişim tarihi:08.10.2023. <https://sozluk.gov.tr/>
- Turna, E.A. ve Usta, G. (2021). Covid-19 pandemisi’nde evin değişimi ve evde çalışma ortamları. *Near East University journal of faculty of architecture*, 3 (2),115-128
- Yıldız, A. M.(2018). Kamu yönetim binalarında esnek tasarım problemleri üzerine bir inceleme. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Yürekli, F. (1983). Mimari tasarımda belirsizlik: esneklik / uyabilirlik ihtiyacının kaynakları ve çözümü üzerine bir araştırma, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul.
- Yanging, X.Yi-Kai, J. (2021). Design strategies for multi-unit residential buildings during the post-pandemic era in china. *Environmental health and exposome*. 9,(761614,1-14.<https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.761614>